

RADNI ODNOSI

1. Redoviti otkaz ugovora o radu osobno uvjetovani.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje nedopuštenosti redovitog otkaza ugovora o radu osobno uvjetovanog.

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev radi utvrđenja nedopuštenosti otkaza ugovora o radu i rasporeda na druge poslove.

Protiv ove presude žali se tužitelj zbog svih razloga predviđenih člankom 353., stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (N.N., br. 53/91., 91/92., 112/99., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 28/13. i 89/14., dalje: ZPP). Predlaže da se presuda preinači, a podredno ukine te predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Tužitelj svoj zahtjev temelji na odredbi iz članka 40. i 41. Zakona o radu (N.N., br. 93/14., dalje: ZR).

Članak 41., stavak 1. ZR-a navodi: "Ako kod radnika postoji smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, smanjenje radne sposobnosti uz djelomični gubitak radne sposobnosti ili neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti koju je utvrdilo ovlašteno tijelo u skladu s posebnim propisom, poslodavac je dužan, uzimajući u obzir nalaz i mišljenje toga tijela, ponuditi radniku sklapanje ugovora o radu za

obavljanje poslova za koje je radno sposoban, koji moraju što je više moguće odgovarati poslovima na kojima je radnik prethodno radio".

Pravilno sud prvog stupnja konstatira da u konkretnoj pravnoj situaciji nema mjesta primjeni članka 41. Zakona o radu, jer uz gubitak radne sposobnosti u momentu redovitog otkazivanja ugovora o radu osobno uvjetovanog nije utvrđeno i smanjenje radne sposobnosti kod tužitelja koje je posljedica povrede na radu, profesionalne bolesti, odnosno povrede ili bolesti, već mu je ovlašteno tijelo nastanak smanjenja radne sposobnosti to pravo priznalo tek naknadno s danom 9. veljače 2016.

Rješenje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u svojoj naravi je konstitutivno rješenje.

Dakle, ono proizvodi pravne učinke tek donošenjem rješenja, a ne utvrđuje stanje kakvo je postojalo od momenta zadobivene povrede do donošenja rješenja od strane ovlaštenog tijela u skladu s posebnim propisima.

Stoga se zaključak suda prvog stupnja ukazuje pravilnim jer u momentu redovitog otkazivanja ugovora o radu osobno uvjetovanog, kod tužitelja nije postojalo smanjenje radne sposobnosti koja bi bila utvrđena od strane ovlaštenog tijela, u smislu odredbe članka 41., stavka 1. ZR-a pa stoga nema mjesta primjeni odredbi članaka 40. i 41. ZR-a, jer se ne radi o osobi kod koje bi bilo utvrđeno smanjenje, odnosno djelomični gubitak radne sposobnosti.

Pravilno sud prvog stupnja konstatira da i pod pretpostavkom da je tužitelj osoba kod koje postoji djelomični gubitak radne sposobnosti ili neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti, teret dokaza je na njemu, da dokaže postojanje mogućnosti da ga se rasporedi na poslove adekvatne njegovoj preostaloj radnoj sposobnosti. Postojanje takve mogućnosti tužitelj nije dokazao u provedenom postupku.

Kako prvostupanjska presuda sadrži valjane razloge o odlučnim činjenicama koji su utemeljeni na rezultatima provedenog dokaznog postupka, a izneseni razlozi nisu međusobno proturječni, drugostupanjski sud odbio je žalbu kao neosnovanu te je potvrdio prvostupanjsku presudu (članak 368., stavak 1. ZPP-a).

Županijski sud u Splitu, Gž R-700/2018-2 od 23.8.2018.

2. Redoviti otkaz ugovora o radu uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika.

Iz obrazloženja:

Predmet spora jest zahtjev na utvrđenje da je nedopušten otkaz ugovora o radu od 22. listopada 2020., uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnice (tužiteljice) i da tužiteljici nije prestao radni odnos, za vraćanje tužiteljice u radni odnos na poslove spremačice i naknadu parničnih troškova.

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev te je naloženo tužiteljici nadoknaditi tuženici parnične troškove.

U prvostupanjskom postupku utvrđeno je sljedeće:

- da su tužiteljica (radnica) i tuženica (poslodavac), nadnevkama 1. prosinca 2007. sklopile ugovor o radu na neodređeno vrijeme za radno mjesto spremačice;
- da je tuženica dopisom nadležnog Ministarstva znanosti i obrazovanja od 11. siječnja 2019. pozvana izvršiti provjeru vjerodostojnosti isprava o stupnju obrazovanja svojih službenika i namještenika;
- da je tužiteljica 6. ožujka 2019. pod materijalnom i kaznenom odgovornošću dala izjavu tuženici u kojoj je navela da je u

Matičnoj školi u M. u B. i H. završila VIII. razred, ali da nije mogla dobiti svjedodžbu;

- da se tužiteljica obraćala osnovnoj školi za koju tvrdi da ju je pohađala u B. i H., i da joj je ista 2014. dostavila svjedodžbu o završenom IV. razredu osnovne škole, a naknadno i svjedodžbu o završenom V. i VI. razredu;
- da je na traženje tuženice Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske dopisom od 19. kolovoza 2020. izvijestilo tuženicu da je prema pribavljenim izvidima Ministarstva vanjskih poslova utvrđeno da je tužiteljica u školskoj godini 1977./1978. pohađala i završila IV. razred, a izvanredno 1990. u istoj školi položila V. i VI. razred;
- da je tuženica 3. rujna 2020. uputila tužiteljici pisani poziv da dostavi dokaz o završenoj osnovnoj školi s obzirom da je izjavom od 6. ožujka 2019. potvrdila da svjedodžbu ima;
- da je tužiteljica 25. rujna 2020. predala tuženici svjedodžbu P. o. učilišta L. iz S. B. o završenom V., VI., i VII. razredu, te za VIII. razred, ali s nedovoljnim uspjehom (1,00);
- da niti nakon pisanog upozorenja od 6. listopada 2020., u dodijeljenom roku od 30 dana, tužiteljica nije dostavila svjedodžbu o uspješno završenom VIII. razredu osnovne škole (potkrijepila izjavu od 6. ožujka 2019.);
- da je predmetna odluka o otkazu ugovora o radu (redoviti otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika) tuženica donijela 22. listopada 2020., nakon što je tužiteljica iznijela obranu i nakon što se o namjeri otkaza Radničko vijeće, odnosno sindikalni povjerenik u funkciji radničkog vijeća nije očitovao, a školski odbor dao prethodnu suglasnost na odluku o otkazu radnog odnosa tužiteljici;
- da je protiv odluke o otkazu tužiteljica pravovremeno podnijela zahtjev za zaštitu prava iz radnog odnosa, u kojem je između ostalog navela da postoji velika mogućnost da su svjedodžbe izgubljene, zapaljane ili uništene, da je 2016. i 2017. u P. o. učilištu L. u S. B. upisala i završila V., VI. i VII.

razred, a VIII. razred u 2018. da nije mogla pohađati zbog zdravstvenih problema, nastavno zbog Covid 19, da će ga završiti do početka 2021., te da nigdje nije propisano da je za obavljanje posla spremačice bila potrebna odgovarajuća vrsta obrazovanja;

- da je tuženica odlukom od 1. prosinca 2020. odbila kao neosnovan zahtjev za zaštitu prava iz radnog odnosa, apostrofirajući da je tužiteljica izjavom tvrdila da ima završenu osnovnu školu, da bi potom neargumentirano tvrdila da zbog narušenog zdravlja (10 dana fizikalne terapije) nije uspjela završiti VIII. razred u P. o. učilištu L. u S. B. i da ne zadovoljava uvjete propisane za zapošljavanje jer da je za rad na radnom mjestu spremačice uvjet završena osnovna škola (članak 7. Pravilnika o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta tuženice - radno mjesto IV. vrste i članak 6. Zakona o plaćama u javnim službama N.N., br. 27/2001., 39/2009., u daljnjem tekstu: ZPJS-a);
- da je tužiteljica na ročištu za glavnu raspravu održanom 16. ožujka 2021. predala svjedodžbu P. o. učilišta O. iz P., izdanu 12. ožujka 2021. (četiri i pol mjeseca nakon donošenja predmetne odluke o otkazu) prema kojoj je u tom učilištu, u šestom obrazovnom razdoblju završila VIII. razred,
- i da je na ročištu održanom 28. siječnja 2021. odbijen prijedlog tužiteljice za prekid postupka dok Osnovni sud u K. V. ne odluči o zahtjevu tužiteljice "za utvrđenje završene osnovne škole".

Mjerodavnim materijalnim pravom propisano je:

- djelatnost osnovnog i srednjeg obrazovanja obavlja se kao javna služba (članak 3., stavak 1. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, N.N., br. 87/2008., 86/2009., 92/2010., 105/2010., 5/2012., 16/2012., 86/2012., 126/2012., 94/2013., 152/2014., 7/2017., 68/2018., 98/2019., 64/2020., u daljnjem tekstu: Zakon);
- radniku školske ustanove ugovor o radu prestaje u skladu s općim propisima o radu (članak 112., stavak 1. Zakona), među ko-

jima je i otkaz (članak 112., točka 7. Zakona o radu N.N., br. 93/2014., 127/2017., 98/2019., u daljnjem tekstu: ZR-a);

- za radnom mjesto IV. vrste (spremačica) opći uvjet jest niža stručna sprema ili osnovna škola (članak 7., točka 6. Pravilnika o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta tuženice, članak 6., alineja IV. ZPJS-a u vezi s člankom 7., točkom e) Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentu složenosti poslova u javnim službama N.N., br. 25/2013. - 26/2021.);
- u radnom odnosu poslodavac i radnik dužni su držati se odredbi ZR-a i drugih zakona, međunarodnih ugovora koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i objavljeni, a koji su na snazi, drugih propisa, kolektivnih ugovora i pravilnika o radu (članak 8., stavak 1. ZR-a);
- na odnos radnika i poslodavca vezano između ostalog i za prestanak ili druga pitanja u vezi s ugovorom o radu, koji nije uređen ZR-om ili drugim zakonom, primjenjuju se u skladu s naravi ugovora o radu, opći propisi obveznog prava (članak 8., stavak 4. ZR-a);
- poslodavac može otkazati ugovor o radu uz propisani ili ugovoreni otkazni rok (redoviti otkaz), ako za to ima opravdan razlog, u slučaju da radnik krši obveze iz radnog odnosa - otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika (članak 115., stavak 1., točka 3. ZR-a).

Protiv prvostupanjske presude tužiteljica ulaže žalbu iz razloga određenih člankom 353., stavkom 1., točkom 1. i 2. Zakona o parničnom postupku (N.N., br. 53/1991., 91/1992., 112/1999., 88/2001., 117/2003., 88/2005., 2/2007. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 84/2008., 96/2008. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/2008. - ispravak, 57/2011., 148/2011. - pročišćeni tekst, 25/2013., 28/2013., 89/2014. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/2019., u daljnjem tekstu: ZPP-a) i predlaže preinaku ili ukidanje iste.

Formalne pretpostavke predmetnog otkaza i pravovremenost tužbe nisu sporne. Sporno je po tužiteljici opravdanost razloga predmetnog otkaza

za, utoliko što tvrdi da su razlozi navedeni u obrazloženju pobijane presude u suprotnosti sa činjenicama utvrđenim u postupku, da je tijekom postupka istaknula da je završila osnovnu školu u B. i H., ali da nije njezinom krivicom došlo do toga da se ne može doći do njezinih svjedodžbi (njezine svjedodžbe su uništene, zapaljane ili izgubljene za vrijeme rata), da je prema "...Zakonu o osnovnom školstvu, Zakonu o radu, te pravilniku o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta, te činjenici kako je i na zavodu za zapošljavanje evidentirana kao osoba koja ima završeno osnovnoškolsko obrazovanje, ispunila sve uvjete za zasnivanje radnog odnosa na mjestu spremačice", odnosno da je činjenica je li završila osnovnu školu pogrešno utvrđena (nije utvrđena) i da je nezakonito odbijen njezin prijedlog za prekid predmetnog postupka dok Osnovni sud u K. V. ne donese odluku o njezinu zahtjevu za utvrđenje završene osnovne škole.

Ispitivanjem prvostupanjske presude u granicama žalbenih navoda i po službenoj dužnosti nisu utvrđene bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354., stavka 2., točke 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP-a.

Nije ostvarena niti relativno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354., stavka 1. u vezi sa člankom 213., stavkom 1. ZPP-a. To stoga, što obraćanje tužiteljice Osnovnom sudu u K. V. sa zahtjevom na utvrđenje da je završila osnovnu školu nije pravno pitanje koje čini samostalnu pravnu cjelinu o kojem nije pravomoćno odlučeno i o kojem bi ovisilo rješenje predmetnog spora, već pitanje činjenične naravi. Naime, točno jest da je odlučivanje o glavnoj stvari uvjetovano prethodnim rješenjem određenih činjeničnih pitanja. Međutim, isto tako točno jest da se činjenična pitanja ne kvalificiraju kao prethodna u procesnom smislu iz razloga što ne mogu biti neposredan predmet spora (neposredan predmet spora je tužbeni zahtjev), da je rješavanje istih regulirano pravilima o dokazima i dokazivanju i da zahvaljujući mnogim vrijednostima određenog činjeničnog kompleksa, različiti sudovi ili tijela ovlašteni/a na vođenje specifičnih postupaka dolaze u priliku da istim činjenicama prilaze s različitim pravnih aspekata. Osim toga, nastupanje prekida postupka nikada ne zavisi od dispozitivnih radnji parničnih stranaka, već se veže

s određenim pravnim relevantnim činjenicama koje zakon smatra osnovom za nastupanje prekida (članak 212. ZPP-a) te viđenje ili dužnost suda da konstitutivnom odlukom prekine postupak (članak 213. ZPP-a).

Prema tome, pravilno je sud prvog stupnja zaključio da u okolnostima konkretnog slučaja nisu ispunjeni uvjeti za određivanje prekida postupka u smislu odredbe članka 213., stavka 1., točke 1. ZPP-a i na ročištu održanom 28. siječnja 2021. odbio prijedlog tužiteljice.

Tumačenje činjenica po tužiteljici i zaključci koje iz takvog tumačenja izvodi ne predstavlja ukazivanje na nepravilno utvrđeno činjenično stanje, niti pogrešnu primjenu materijalnog prava, već njezino osobno viđenje predmetnog spora, koje je bez pravnog uporišta.

Suprotno žalbenim navodima, kako je to u biti zaključio i sud prvog stupnja, za ocjenu opravdanosti razloga redovitog otkazivanja predmetnog ugovora o radu tužiteljici mjerodavne su okolnosti u vrijeme donošenja predmetne odluke o otkazu (listopad 2020.), prema kojima gubitak povjerenja tuženice u tužiteljicu ima opravdanja u objektivnim činjenicama, da tužiteljica iako u više navrata usmeno i pisano pozivana po tuženici, do donošenja odluke o otkazu nije dostavila svjedodžbu o završenoj osnovnoj školi (VIII. razredu), da je prvotno tvrdila da je osnovno školovanje nastavila u Matičnoj školi u M. (K. V. - B. i H.) ali da svjedodžbu nije mogla ishoditi, da bi nakon izvida putem nadležnih Ministarstava Republike Hrvatske i B. i H. bilo utvrđeno kako to nije točno, te da je VIII. razred završila tek 12. ožujka 2021. (četiri i pol mjeseca nakon otkaza) na P. o. učilište O. u P.

Nadalje, kako opći uvjet za zasnivanje radnog odnosa za radno mjesto spremačice prema Pravilniku tuženice i ZPJS-a jest niža stručna sprema ili osnovna škola, to se ne mogu prihvatiti žalbeni navodi u dijelu kojim tužiteljica tvrdi da je ispunila uvjete "potrebne za zasnivanje radnog odnosa spremačice na temelju Zakona o osnovnom školstvu, Zakona o radu, te pravilnika o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta...", a na što upućuje i činjenica da je u

Zavodu za zapošljavanje evidentirana kao osoba koja ima završeno osnovnoškolsko obrazovanje. Naprotiv, upravo i te činjenice upućuju na zaključak gubitka povjerenja u tužiteljicu, odnosno opravdanost razloga za otkaz.

Prema tome, pravilno je sud prvog stupnja utvrdio odlučne činjenice i primijenio materijalno pravo kad je odbio tužbeni zahtjev tužiteljice.

Zaključno, ispitivanjem prvostupanjske presude i postupka koji je prethodio nisu utvrđeni razlozi zbog kojih se pobija, a ni razlozi na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, zbog čega je žalba odbijena kao neosnovana te je potvrđena prvostupanjska presuda (članak 368., stavak 1. ZPP-a).

Županijski sud u Zagrebu, GŽ R-1334/2021-2 od 9.7.2021.

*Ivan Petrošević, dipl. iur.
Fakultet strojarstva i brodogradnje, Zagreb*